

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN-2020-638

4.9.2020

If Skadeforsikring NUF

Reisesyke

Avbestilling - astma og kols – frykt for covid-19 – ikke reiseråd – avtl. §§ 36 og 37.

Sikrede bestilte en reise til Gran Canaria 1.4.19 med planlagt avreise 11.3.20. Sikrede lider av astma og kols, og legen frarådet å gjennomføre reisen grunnet usikkerhet omkring korona-epidemien. Sikrede avbestilte turen 11.3.20 og rettet krav mot selskapet. Selskapet avsto kravet. Nemnda bemerket at da reisen ble avbestilt, forelå det ennå ikke noe reiseråd fra Utenriksdepartementet/Folkehelseinstituttet mht. Spania, og avbestillingen var dermed ikke omfattet av vilkårene pkt. 2.2.7. Ordlyden i vilkårene åpnet heller ikke for rett til erstatning ved avbestilling pga. smittefrykt, selv om den sikrede hadde nedsatt immunforsvar. Nemndas flertall kom videre til at det ikke var grunnlag for å sette vilkårene til side med hjemmel i avtaleloven. Selskapet ble gitt medhold.

Saksfremstilling

Sikrede (f. 1946) bestilte 1.4.19 en fjortendagerstur til Spania med avreise 11.3.20. Selskapet mottok skademelding 17.3.20. Reisen ble avbestilt 11.3.20 fordi legen pga. "Astma og kols" nektet sikrede å dra.

Selskapet ba 29.3.20 om avbestillingsbekreftelse og sikrede sendte samme dag en avbestillingsbekreftelse og legeattest. I sistnevnte heter det: "Dette er en bekreftelse på at pas. har av medisinske årsaker ikke mulighet til planlagt utenlandstur til Gran Canaria 11.3.2020".

Selskapet avsto kravet 5.4.20. Det ble vist til at avbestillingsdekningen ikke omfatter avbestilling pga. frykt for smitte. Saken ble klaget til selskapets kundeombud som opprettholdt avgjørelsen. Kundeombudet viste i sin avgjørelse også til at myndighetenes reiseråd bare gjaldt for reiser med avreise f.o.m. 12.3.20.

Sikrede har vist til at avbestillingen er en direkte følge av legens klare beskjed om at reisen ikke burde gjennomføres. Sikredes helsesituasjon medførte økt fare for at han kunne bli smittet og ville kunne trenge innleggelse på sykehus i Spania. Dette må anses som en helt spesiell situasjon, og må være omfattet av en avbestillingsforsikring. Norske myndigheter frarådet 12.3.20 reiser til Spania og det ble innført portforbud der 14.3.20.

Selskapet har anført at frykt for sykdom, som følge av en eventuell Korona smitte, ikke kan anses som en uventet, akutt og behandlingsskrevende sykdom. Dette gjelder selv om frykten skyldes sikredes helsetilstand. Vilkaene for erstatning er ikke oppfylt. Det er vist til at selskapet heller ikke er ansvarlig for forverring av sykdom eller lidelse som var kjent før reisen ble betalt. Reiseråd utstedt etter at reisen skulle ha startet, får ikke tilbakevirkende kraft.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Saken gjelder om vilkårene for avbestilling er oppfylt. Avbestillingsforsikring er ofte en av deknningene som inngår i en reiseforsikring. De ulike deknninger har forskjellige vilkår for når hver

enkelt dekning får anvendelse. Det er selskapet som bestemmer hvilket dekningsfelt/hvilke faktiske omstendigheter hver enkelt dekning skal ha. Ved fastsettelsen av dekningsbestemmelsene i en reiseforsikring er bestemmelsene som regel utformet slik at det skal være enkelt både for den sikrede og selskapet å avgjøre om et tilfelle er dekket eller ikke. Dekningsbestemmelsene i en reiseforsikring, herunder en avbestillingsdekning, er som regel utformet slik at de ikke åpner for skjønn; et forhold faller enten innenfor eller utenfor dekningsområdet.

Pkt. 2.2.1 (Sykdom og ulykke) i selskapets vilkår gir rett til erstatning:

Hvis en av følgende personer blir uventet, akutt og behandlingskrevende syk, alvorlig skadet i en ulykke, eller dør:

- Du eller noen i din nærmeste familie (se punkt 1.1).

...

Forverring av sykdom eller lidelse som er kjent før reisen er betalt, er ikke å anse som uventet og akutt sykdom.

Denne ordlyden innebærer at forsikringen bare omfatter sykdom som er uventet, som oppstår akutt og krever behandling. Det er dessuten tilføyd at sykdom som forverres eller var kjent før reisen ble betalt ikke dekkes. Dette betyr at om sikrede hadde måttet avbestille reisen pga. en forverring av sin kolssykdom, hadde ikke dette vært dekket. Ordlyden åpner heller ikke for rett til erstatning ved avbestilling pga. smittefrykt selv om den sikrede har nedsatt immunforsvar.

Etter pkt. 2.2.7 (Krig, terror og epidemi) i vilkårene inntreer også rett til erstatning:

Når det på reisemålet inntreffer krig, terror, politisk uro eller epidemi, og Utenriksdepartementet eller Folkehelseinstituttet fraråder reiser til området.

Reisen ble avbestilt samme dag som den planlagte avreisen. Da forelå ennå ikke noe reiseråd fra Utenriksdepartementet/Folkehelseinstituttet mht. Spania, og nemnda kan ikke se at avbestillingen 11.3.20 er omfattet av ordlyden i pkt. 2.2.7.

Sikrede har gjort gjeldende at et slikt resultat er urimelig. Nemnda har derfor drøftet om det ene eller begge vilkårene kan settes til side med hjemmel i avtaleloven § 36 jf. § 37.

Nemnda har på dette punkt delt seg i et flertall og et mindretall.

Finansklagenemnda Persons flertall, leder og Giertsen, bemerker:

Flertallet er kommet til at det ikke er grunnlag for å sette vilkårene til side med hjemmel i avtaleloven. Slik tilsidesettelse av klare vilkår i ett tilfelle som det foreliggende vil medføre en omfattende saksbehandling av avbestillingssaker og vil, etter flertallets syn, medføre vansker å trekke klare grenser for dekningsens omfang. Det vil utvilsomt medføre en ikke uvesentlig kostnad for selskapene. Flertallet viser til at Høyesterett i avsnitt 56 i HR-2020-1262-A slutter seg til avsnitt 57 i Rt. 2005 s. 1112 at det selv om den konkrete rimelighet er av betydning, må det vektlegges at det dreier seg om en masseavtale, og at innrettelseshensyn og forutberegnelighet derfor må vektlegges selv når den konkrete rimelighet er av betydning. Det heter videre i nevnte avsnitt 57 at om lemping godtas, "vil en rekke spørsmål stå uavklart, særlig om de nærmere vilkårene ...". Slik flertallet ser det, vil lemping i dette tilfellet som nevnt medføre problemer for selskapene ved behandlingen av krav om erstatning etter en avbestillingsforsikring.

Mindretallet, Bjønness, bemerker:

I utgangspunktet er det avtalen som danner rammen for kravgrunnlaget mellom partene. Det er slått fast i juridisk teori og rettspraksis at terskelen for å revidere avtaler etter avtaleloven § 36 er høy. Særlig gjelder dette for kontrakter mellom profesjonelle parter. Hvem som fremforhandlet

avtalen, om den ene part hadde en spesielt dominerende stilling vil kunne få betydning om den blir ansett som urimelig eller i strid med god forretningsskikk, i tillegg til innholdet som sådan. Generelt er det ingen alminnelig adgang til å kreve at kontraktsforpliktelser faller bort eller justeres. Det grunnleggende utgangspunkt i norsk rett er at avtaler skal oppfylles etter sitt innhold. Dette gjelder naturligvis også innen forsikringsrettens område.

Etter pkt. 2.2.7 i vilkårene omfatter forsikringen tilfeller hvor det på reisemålet inntraff en epidemi. Covid-19 eller Korona-pandemien oppfyller dette kriteriet. Det stilles ytterligere et krav om at Utenriksdepartementet eller Folkehelseinstituttet fraråder reiser til området ved avbestilling. Vilrådets utforming er klart og skaper ikke rom for tolkning, hvilket også er selskapets hensikt med å sette en fast dato. I aktuelle sak gir vilkåret dog et resultat av en slik karakter at det etter mindretallets syn betinger en revisjon etter avtalelovens § 36.

Sikrede har fremlagt legeerklæring utstedt 11.3.20 som dokumenterer at han grunnet egen helsetilstand ble frarådet å reise til Spania. Avbestillingen av reisen ble foretatt samme dag. Norske myndigheter frarådet generelt reiser til Spania allerede dagen etter 12.3.20. Bakgrunnen for beslutningen var preventive hensyn sett hen til den alvorlig situasjonen som rådet i landet på aktuelle tidspunkt. Stikkord er portforbud, nedstenging av skoler, stans i kollektivtrafikk, alvorlig smittefare og et overbelastet helsevesen. I nyhetsbilde fremstod ikke spørsmålet om fraråding til reisemålet skulle komme, men til hvilket tidspunkt. Smittefaren var undertiden stadig økende.

Avbestillingsforsikringen var en del av sikredes ordinære reiseforsikring. Hvis sikrede på tross av legens anbefaling hadde foretatt den planlagte reise, og blitt syk i Spania kunne dette påført selskapet store utgifter. Sikrede på sin side kunne blitt møtt med innsigelser fra selskapet om at reisen var foretatt på egen risiko. Sikredes egen lege hadde nettopp frarådet reisen. Bortfall eller nedsettelse av selskapets ansvar etter reglene i fal. kapittel 13 kunne ha blitt et tema. Ved at sikrede valgte ikke å reise eliminerte dette samtidig selskapets tapsrisiko. Da selskapet i etterkant avslår å dekke sikredes avbestilling, fremstår dette som en ensidig og tilfeldig fordel for selskapet.

Selskapet vil av oppgjørshensyn naturlig ha et legitimt behov for å ha en konkret dato å forholde seg til. Frarådingstidspunktet fra Utenriksdepartementet eller Folkehelseinstituttet oppfyller dette hensyn. Hvor sikrede er frarådet av lege å reise, og norske myndigheter i umiddelbar etterkant følger opp med generell fraråding virker et avslag da urimelig. Sett hen til den prekære situasjonen i Spania og sikredes svekkede helsesituasjon, fremstår det nærliggende at man vil være innenfor kjerneområde til forsikringens dekningsfelt. Det fremstår nærliggende at det i den foreliggende situasjon måtte være i begge parters interesse at ikke ordlyden i vilkåret ble fulgt etter sin bokstav. Mindretallet har på dette grunnlag kommet til at det fremstår urimelig at selskapet avslår dekning under avbestillingsforsikringen på nevnte grunnlag, jf. avtaleloven § 36.

Saken er avgjort under dissens. Konklusjonen er utformet i samsvar med flertallets syn.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Karin M. Bruzelius (leder), Tonje Giertsen (selskapsrepresentant) og Paal Bjønness (forbrukerrepresentant).